

RIGSADVOKATEN

Juli 2009
J.nr. RA-2008-120-0016

**Straffene for ulovlig besiddelse af skydevåben og knive
på offentligt tilgængelige steder**

1. Indledning

Ved lov nr. 500 af 17. juni 2008 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven og lov om fuldbyrdelse af straf mv. blev straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben og knive på offentligt tilgængelige steder væsentligt skærpet.

Der blev således indsat en ny bestemmelse i straffelovens § 192 a, stk. 1, hvorefter den, der besidder, bærer eller anvender skydevåben i strid med lovgivningen om våben og eksplosivstoffer under særlig skærpende omstændigheder, skal straffes med fængsel indtil 4 år, når overtrædelsen sker på offentligt tilgængeligt sted.

Samtidig blev der ved ændring af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, skabt hjemmel til af hensyn til retshåndhævelsen at varetægtsfængsle i sager om overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1.

Herudover blev våbenlovens § 10, stk. 3, ændret, således at ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted fremover straffes med fængsel indtil 2 år, medmindre særlig formildende omstændigheder begrunder en bødestraf.

Endelig blev lov om fuldbyrdelse af straf m.v. ændret, således at der ikke vil være mulighed for at fuldbyrde en idømt frihedsstraf på bopæl under intensiv overvågning og kontrol (fodlænke) for personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 14 dage for overtrædelse af våbenloven.

Lovændringen trådte i kraft den 1. juli 2008.

Det fremgår af forarbejderne til lovændringen, at Justitsministeriet, når de foreslåede ændringer har været i kraft i ca. 1 år, vil give Folketingets Retsudvalg en orientering om erfaringerne med de nye regler.

Justitsministeriet anmodede på den baggrund ved skrivelse af 24. juli 2008 Rigsadvokaten om, når de nye regler har været i kraft i ca. et år, at udarbejde en redegørelse om erfaringerne med straffeskærperne og de nye regler om adgang til retshåndhævelsesarrest, herunder antallet af sager om ulovlig besiddelse mv. af skydevåben og knive på offentligt tilgængelige steder. Justitsministeriet anmodede endvidere om, at redegørelsen indeholder en vurdering af, om de straffeskærper, som er forudsat med lovændringen, kan anses for at være slået igennem i udmålingspraksis ved domstolene, ligesom Justitsministeriet anmodede om en vurdering af udviklingen i antallet af sager, hvor der idømmes

fængselsstraf i indtil 14 dage for overtrædelse af våbenlovgivningen, og som efter lovændringen ikke er omfattet af fodlænkeordningen.

På baggrund heraf blev der ved Rigsadvokaten Informerer (RI) nr. 17/2008 iværksat en indberetningsordning vedrørende domme for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, og § 10, stk. 3, jf. § 4, stk. 1, i lov om våben og eksplosivstoffer. Indberetningsordningen er nærmere beskrevet nedenfor i afsnit 2. I afsnit 3 gennemgås straffene i sager vedrørende ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængeligt sted, og afsnit 4 indeholder en gennemgang af straffene vedrørende ulovlig besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted samt anvendelse af retshåndhævelsesarrest. Fodlænkeordningen behandles i afsnit 5, og i afsnit 6 sammenfattes resultaterne kort.

2. Indberetningsordningen og antallet af indberettede domme

Ved RI nr. 17/2008 iværksatte Rigsadvokaten en ordning, hvorefter samtlige statsadvokater og politidirektører skulle indberette alle by- og landsretsdomme, hvor der for ulovlig besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted var sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1. Endvidere skulle der ske indberetning af domme, hvor den ulovlige besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted undtagelsesvist var henført til lov om våben og eksplosivstoffer.

Herudover skulle rigsadvokaturen underrettes om alle by- og landsretsdomme, hvor der for ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted var sket domfældelse for overtrædelse af § 10, stk. 3, jf. § 4, stk. 1, i lov om våben og eksplosivstoffer.

Endelig anmodede rigsadvokaturen om, at underretningerne indeholdt oplysninger om, hvorvidt der under sagen var begæret varetægtsfængsling af hensyn til retshåndhævelsen, jf. retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, samt om denne begæring var imødekommet af retten.

Indberetningsperioden omfattede domme afsagt i perioden fra den 15. november 2008 til og med den 31. maj 2009.

Rigsadvokaten har modtaget i alt 212 domme i indberetningsperioden.

I en række af de domme, der er modtaget i indberetningsperioden, ligger gerningstidspunktet forud for ikrafttrædelsen den 1. juli 2008 af de skærpede straffe for ulovlig besiddelse af skydevåben og knive på offentligt tilgængelige steder. Disse domme, der således bygger på det tidligere gældende regelsæt, er derfor ikke medtaget i redegørelsen. Tilsvarende gælder for domme, hvor en væsentlig del af straffen er udmålt som følge af anden kriminalitet, der er pådømt samtidig. Endelig er sager, der ikke var endeligt afgjort den 31. maj 2009, hvor indberetningsordningen ophørte, ikke medtaget.

Denne redegørelse bygger således på 96 domme om ulovlig besiddelse af våben på offentligt tilgængeligt sted. Dommene er fordelt på 71 domme om overtrædelse af våbenlovens § 10, stk. 3, jf. § 4, stk. 1 (knive) og 25 domme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1 (skydevåben).

3. Straffene i sager om ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder

3.1. Reglerne om ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder

Våbenlovens § 4, stk. 1, indeholder et generelt forbud mod at besidde knive på offentligt tilgængelige steder mv. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”På offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende er det forbudt at bære eller besidde kniv eller dolk, medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål. Forbuddet omfatter dog ikke foldeknive med en klinge på højst 7 cm, der ikke kan fastlåses i udfoldet position.”

Våbenlovens § 10, stk. 3, om overtrædelse af § 4, stk. 1, blev ændret ved lov nr. 500 af 17. juni 2008 og fik herefter følgende ordlyd:

”Stk. 3. Overtrædelse af § 4, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år, under særligt formildende omstændigheder dog med bøde.”

Ændringen indebar, at straffen for ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder blev skærpet, således at der i alle tilfælde skal udmåles en frihedsstraf, medmindre særlig formildende omstændigheder begrunder en bødestraf.

Af forarbejderne til lovændringen (Folketingstidende 2007-2008, 2. samling, Tillæg A, sp. 5979ff, de specielle bemærkninger) fremgår følgende om straffen for ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder:

”Med den foreslåede ændring af bestemmelsen tilsigtes en skærpelse af straffen for overtrædelse af § 4, stk. 1, således at der *i førstegangstilfælde* af overtrædelse af § 4, stk. 1, som alt-overvejende hovedregel fastsættes en kort ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel.

For unge under 18 år kan straffen dog gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder, jf. nærmere herom pkt. 4.2 i de almindelige bemærkninger, kan der – både for lovovertrædere over og under 18 år – i førstegangstilfælde idømmes bøde i stedet for fængsel.

I disse tilfælde forudsættes der som hidtil idømt en bøde på 3.000 kr. Hvis forholdet samtidig udgør en overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 14, stk. 1, forudsættes bøden fastsat til 5.000 kr.

I *andengangstilfælde* forudsættes der som altovervejende hovedregel idømt en ubetinget frihedsstraf på 14 dages fængsel. Dette gælder som udgangspunkt også for unge under 18 år. Også i andengangstilfælde kan der – både for lovovertrædere over og under 18 år – imidlertid foreligge sådanne særlig formildende omstændigheder, at der alene bør idømmes en bøde.

I *tredjegangstilfælde* forudsættes der som altovervejende hovedregel idømt en ubetinget frihedsstraf på mindst 20 dage. Der vil i tredjegangstilfælde og derudover kun i helt sjældne til-

fælde kunne tænkes at være tale om sådanne særlig formildende omstændigheder, at udgangspunktet om frihedsstraf kan fraviges.

I tilknytning til de foreslåede strafskærper skal det generelt bemærkes, at fastsættelse af straffen fortsat vil bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og at de angivne strafpositioner vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.”

Vedrørende de formildende omstændigheder, der kan begrunde en fravigelse af udgangspunktet om fængselsstraf i førstegangstilfælde, anføres følgende (de almindelige bemærkninger afsnit 4.2):

”Hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder, kan der – både for lovovertrædere over og under 18 år – i førstegangstilfælde idømmes bøde i stedet for fængsel. Der kan således forekomme tilfælde, hvor en frihedsstraf i førstegangstilfælde vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven har været medbragt.

Særlig formildende omstændigheder kan navnlig tænkes at foreligge i tilfælde, hvor en person oprindelig har haft et anerkendelsesværdigt formål (i våbenlovens forstand) med at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængeligt sted, men på grund af f.eks. et svinkeærinde eller en forglemmelse efterfølgende er kommet i en situation, hvor det ikke (længere) er lovligt at bære eller besidde den pågældende kniv.

Der kan således efter omstændighederne foreligge særlig formildende omstændigheder, hvis der f.eks. er tale om en person, som efter en arbejdsdag, fisketur, spejdertur eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, foretager et restaurationsbesøg med kniven i lommen eller tasken i stedet for at tage direkte hjem og dermed overtræder forbuddet i våbenlovens § 4, stk. 1.

Hvis en person bærer kniv på steder eller under omstændigheder, hvor der er en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter – f.eks. i værts-husmiljøer i aften- eller nattetimerne – vil der dog kun sjældent foreligge særlig formildende omstændigheder, uanset om den pågældende person tidligere på dagen har haft et anerkendelsesværdigt formål med at bære kniven.”

Som det fremgår, er straffen for ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted mv. således nu i førstegangstilfælde som udgangspunkt en ubetinget fængselsstraf på 7 dage. Under særlig formildende omstændigheder er straffen bøde på 3.000 kr. eller 5.000 kr. afhængigt af typen af kniv, der besiddes. I andengangstilfælde er straffen som udgangspunkt 14 dages fængsel, mens der i tredjegangstilfælde som altovervejende hovedregel skal udmåles mindst 20 dages fængsel.

Det bemærkes, at bestemmelsen i våbenlovens § 10, stk. 3, ved lov nr. 501 af 12. juni 2009, er blevet til § 10, stk. 2. Der er ikke herved sket ændring af strafpositionerne.

3.2. Straffene i sager vedrørende ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder

Som nævnt i afsnit 2 ovenfor bygger denne redegørelse på 71 domme, som Rigsadvokaten har modtaget i indberetningsperioden vedrørende overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1.

Gennemgangen af de 71 domme viser, at 47 sager er afgjort med en fængselsstraf på 7 dage, herunder i 15 tilfælde betinget. I 21 af dommene er det udtrykkeligt anført, at den tiltalte ikke tidligere er straf-

fet eller ikke er straffet af betydning for sagen, hvorfor der i disse sager er tale om førstegangstilfælde, mens der i de resterende 26 sager ikke er oplysninger om eventuelle forstraffe. Da der i disse sager er udmålt en fængselsstraf på 7 dage, er det lagt til grund, at der i disse sager ligeledes er tale om førstegangstilfælde.

Ni af de 71 domme er afgjort med bødestraf under henvisning til særlig formildende omstændigheder, herunder bl.a. den tiltaltes unge alder eller under henvisning til, at besiddelsen af kniven skyldes en forglemmelse efter forudgående lovlig besiddelse. En enkelt dom, hvor en 17-årig ung mand på et værtshus ved en forglemmelse var i besiddelse af en hobbykniv, som han tidligere havde anvendt på sin arbejdsplads, er afgjort med en indenretlig advarsel.

Som et eksempel på en dom, hvor retten fandt, at der var tale om sådanne formildende omstændigheder, kan der henvises til Københavns Byrets dom af 21. november 2008, hvor tiltalte blev standset i en bil medbringende en dolk med en klinge på over 12 cm. Efter tiltaltes forklaring lå dolken i bilen grundet en forglemmelse, efter at han tidligere havde anvendt dolken som led i KFUM-spejderaktivitet. Byretten udmålte en bødestraf på 5.000 kr. for overtrædelse af våbenloven og våbenbekendtgørelsen under henvisning til forarbejderne til lov nr. 500 af 17. juni 2008.

Bødestraffene i de ni domme er udmålt i niveauet fra 2.000 kr. til 7.000 kr. I to domme, hvor der er udmålt en lavere bødestraf end de 3.000 kr., som er det forudsatte minimum i forarbejderne, var de tiltalte 16 år på gerningstidspunktet. Det bemærkes i den forbindelse, at det i Rigsadvokatens Meddelelse nr. 6/2005 om sanktionspåstande i våbenlovssager er forudsat, at bødestrafte til unge under 18 år som udgangspunkt skal nedsættes til det halve.

I 13 af de 71 domme er der udmålt en højere straf end 7 dages fængsel. Der er typisk tale om, at straffen er udmålt som en fællesstraf med øvrige forhold, der isoleret betragtet må formodes at ville have udløst en kortere frihedsstraf, og i syv tilfælde er der tale om, at tiltalte tidligere er straffet en eller flere gange for overtrædelse af våbenloven eller våbenbekendtgørelsen.

I den sidste af de 71 domme var der tale om en situation omfattet af straffelovens § 89 i forhold til en tidligere idømt straf på 40 dages fængsel. Der blev i den sag ikke udmålt en (tillægs-)straf for besiddelse af en foldekniv.

Sammenfattende kan det således konstateres, at straffen i de 71 gennemgåede sager må anses for udmålt i overensstemmelse med de tilkendegivelser om strafniveauet, der fremgår af forarbejderne til lov nr. 500 af 17. juni 2008.

4. Straffene i sager om ulovlig besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængelige steder

4.1. Reglerne om ulovlig besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængelige steder

Som nævnt ovenfor blev straffen for besiddelse af skydevåben skærpet ved lov nr. 500 af 17. juni 2008. Formålet med lovændringen var at styrke indsatsen mod ulovlig besiddelse af bl.a. skydevåben

på offentligt tilgængelige steder. Ved lovændringen blev strafferammen i våbenlovens § 10, stk. 2, ændret, således at besiddelse af skydevåben under særlig skærpende omstændigheder, herunder gentagne tilfælde af besiddelse af skydevåben, straffes med fængsel indtil 2 år.

Der blev samtidig ved lovændringen indsat en ny bestemmelse i straffelovens § 192 a, stk. 1, der havde følgende ordlyd:

”Den, som besidder, bærer eller anvender skydevåben i strid med loven om våben og eksplosivstoffer under særlig skærpende omstændigheder, straffes med fængsel indtil 4 år, når overtrædelsen sker på offentligt tilgængeligt sted.”

Bestemmelsen er efterfølgende ved lov nr. 501 af 12. juni 2009, der trådte i kraft 15. juni 2009, blevet ændret og udvidet til bl.a. også at omfatte besiddelse mv. af skydevåben på ikke offentligt tilgængeligt sted.

Af forarbejderne til lov nr. 500 af 17. juni 2008 (afsnit 2.2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget) fremgår bl.a. følgende om bestemmelsens anvendelsesområde:

”Den foreslåede bestemmelse er udformet sådan, at der skal være tale om besiddelse mv. af skydevåben i strid med våbenlovgivningen under særlig skærpende omstændigheder på offentligt tilgængelige steder. Hermed sigtes først og fremmest til det pågældende skydevåbens farlighed, hvilket bør fastlægges med udgangspunkt i våbenlovens regulering af skydevåben, som er baseret på en generel vurdering af våbenedes farlighed. Det er således forudsat, at besiddelse mv. af skydevåben på offentligt tilgængelige steder som udgangspunkt vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse, medmindre der er tale om skydevåben, som det alene er forbudt at besidde for personer under 18 år, jf. våbenlovens § 1, stk. 2, litra a, jf. § 2, stk. 1, 2. pkt. (som udgangspunkt luft- og fjederbøsser, bortset fra armbrøster og slangebøsser).”

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at ulovlig besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted fremover som udgangspunkt skulle straffes efter bestemmelsen i straffelovens § 192 a, stk. 1, og ikke våbenlovens § 10, stk. 2.

Om de strafpositioner, der som udgangspunkt forudsattes anvendt ved fastsættelsen af straffen for overtrædelser af straffelovens § 192 a, stk. 1, anføres følgende i forarbejderne (afsnit 2.2.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget):

”Med den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 192 a, stk. 1, lægges der op til en væsentlig skærpelse af straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængelige steder. Det forudsættes således, at straffen for besiddelse af *skydevåben med tilhørende ammunition* på offentligt tilgængelige steder i førstegangstilfælde normalt vil være 6 måneders fængsel (mod i dag 4 måneder). Det er som efter den gældende bestemmelse i våbenlovens § 10, stk. 2, ikke et krav, at våbnet er ladet, men den, der er i besiddelse af våbnet, skal samtidig være i besiddelse af ammunition på sin person, i en medbragt taske, i det køretøj, hvori den pågældende antræffes, eller på anden lignende let tilgængelig måde. I gentagelsestilfælde, herunder når der foreligger flere forhold til samtidig pådømmelse, forudsættes straffen at være 8-10 måneders fængsel (mod i dag 6-8 måneder).

Ved besiddelse af *skydevåben uden tilhørende ammunition* på offentligt tilgængelige steder forudsættes det, at straffen i førstegangstilfælde fremover normalt vil være 4 måneders fængsel. I

gentagelsestilfælde, herunder når der foreligger flere forhold til samtidig pådømmelse, forudsættes straffen at være 6-8 måneders fængsel. Dette indebærer en betydelig skærpelse af straffen i forhold til i dag, hvor det, som nævnt i pkt. 2.1.1 ovenfor, beror på en konkret vurdering, om der bliver tale om frihedsstraf.”

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted i visse tilfælde ikke skulle være omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, men alene af våbenlovens § 10, stk. 1 og stk. 2 (afsnit 2.2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget):

”Der vil ligesom efter den gældende bestemmelse i våbenlovens § 10, stk. 2, kunne forekomme tilfælde, hvor besiddelsen af de omhandlede skydevåben på offentligt tilgængeligt sted sker under *specielle konkrete omstændigheder*, der ikke kan anses for særlig skærpene, således at overtrædelsen ikke er omfattet af den foreslåede bestemmelse, jf. herved pkt. 2.1.1 ovenfor om tilfælde, hvor en person transporterer våbnet for en anden, som har våbentilladelse, f.eks. et medlem af en skytteforening, som efter skydetræning har et hastende ærinde og derfor beder et familiemedlem, som ikke har våbentilladelse, om at transportere våbnet til bopælen. Tilsvarende bør tilfælde, hvor en person har *tilladelse til at besidde et skydevåben*, men besidder det på et offentligt tilgængeligt sted under omstændigheder, der er i strid med tilladelsen, i almindelighed heller ikke henføres under den foreslåede bestemmelse, jf. også pkt. 2.1.1 ovenfor om den gældende bestemmelse i våbenlovens § 10, stk. 2. Sådanne tilfælde vil som hidtil normalt skulle bedømmes efter våbenlovens § 10, stk. 1.”

Endelig fremgår det, at såfremt skydevåbnet eksempelvis havde været anvendt, skulle dette betragtes som en yderligere skærpene omstændighed (afsnit 2.2.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget):

”Hvis der herudover foreligger yderligere skærpene omstændigheder, f.eks. såfremt skydevåbnet bæres i forbindelse med et indbrud eller brugstyveri af en bil eller anvendes til trusler, hvor der kan være særlig fare for, at våbnet anvendes, vil straffen for våbenbesiddelsen afhænge af karakteren af de forhold, hvorunder våbnet er båret, men det forudsættes, at der i sådanne tilfælde bliver tale om en straf for våbenbesiddelsen, der ligger noget over de angivne straffniveauer.

Såfremt skydevåbnet ikke blot har været i gerningsmandens besiddelse, men også har været affyret på offentligt tilgængeligt sted, men uden konkret at have medført fare for andre menneskers liv eller førlighed, forudsættes straffen at være noget over de ovennævnte 6 måneders fængsel i førstegangstilfælde. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvis et skydevåben affyres, hvor der ikke er andre mennesker til stede, som kan blive ramt.

Hvis affyringen af skydevåbnet har indebåret en overtrædelse af straffelovens § 252 om fremkaldelse af nærliggende fare for andres liv eller førlighed, vil der skulle straffes for overtrædelse af både den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 192 a, stk. 1, og straffelovens § 252. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis et skydevåben affyres et sted, hvor en eller flere personer risikerer at blive ramt, jf. pkt. 2.1.3 ovenfor. Den samlede strafudmåling for overtrædelse af både straffelovens § 192 a, stk. 1, og § 252 vil i sådanne tilfælde bero på sagens konkrete omstændigheder, herunder bl.a. de nærmere omstændigheder omkring affyringen af våbnet og den fare, der har været for andre personers liv eller førlighed. Det forudsættes, at straffen under alle omstændigheder vil ligge betydeligt over de 6 måneders fængsel, der som nævnt forudsættes at være straffen, hvor skydevåbnet alene har været i gerningsmandens besiddelse (og ikke affyret) på offentligt tilgængeligt sted.”

Som det fremgår, skulle straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben med ammunition på offentligt tilgængeligt sted mv. således i førstegangstilfælde som udgangspunkt udmåles til 6 måneders ubetin-

get fængsel. I gentagelsestilfælde var udgangspunktet, at straffen skulle fastsættes til 8-10 måneders fængsel. Såfremt besiddelsen af skydevåbnet skete uden tilhørende ammunition, var udgangspunktet 4 måneders fængsel og i gentagelsestilfælde 6-8 måneders fængsel. Det skulle anses for særligt skærpende omstændigheder, såfremt besiddelsen skete under indbrud eller ved brugstyveri af en bil, ligesom det var særligt skærpende, såfremt skydevåbnet havde været anvendt til trusler eller affyret, herunder ved omstændigheder hvor straffelovens § 252 tillige blev overtrådt. I sådanne situationer var det forudsat, at straffen blev fastsat højere end udgangspunktet.

4.2. Straffene i sager vedrørende ulovlig besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængelige steder

Som nævnt ovenfor bygger denne redegørelse på 25 domme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1.

22 af disse domme vedrører besiddelse af skydevåben med tilhørende ammunition. Syv af disse - der alle er førstegangstilfælde - er afgjort med fængsel i 6 måneder, mens der i de resterende 15 domme er udmålt en højere straf end 6 måneder, med 1 år og 3 måneder som den længste straf.

I de sager, hvor straffen er udmålt til mere end 6 måneders fængsel, er der bl.a. tale om, at der har foreligget skærpende omstændigheder, som nævnt i forarbejderne, f.eks. at skydevåbnet har været anvendt til trusler, eller at det har været affyret under omstændigheder, hvor straffelovens § 252 om nærliggende fare for andres liv eller førlighed tillige finder anvendelse. I nogle af sagerne er den tiltalte tidligere straffet for overtrædelse af våbenloven, ligesom der i nogle sager er tale om, at den tiltalte tillige er blevet dømt for anden (mindre alvorlig) kriminalitet. Endelig er straffen i flere tilfælde udmålt som en fællesstraf med tidligere domme indeholdende reststraf(fe).

Som et eksempel på en dom, hvor der forelå skærpende omstændigheder i form af trusler, kan der henvises til en dom af 21. april 2009 afsagt af Retten i Hillerød, hvor tiltalte, der ikke tidligere var straffet af betydning for sagen, blev idømt 8 måneders fængsel for overtrædelse af våbenloven og straffelovens § 192 a, stk. 1, samt for trusler efter straffelovens § 266. Tiltalte, der på forurettedes bopæl anvendte en medbragt, skarpladt pistol til at true med, blev tillige udvist af Danmark med indrejseforbud i 5 år.

Et andet eksempel på en dom, hvor der forelå skærpende omstændigheder, er Retten i Viborgs dom af 11. maj 2009, hvor tiltalte blev dømt for overtrædelse af straffelovens §§ 252, 192 a, stk. 1 og for overtrædelse af våbenloven. Tiltalte forlod den 1. januar 2009 om natten et nytårsselskab, der blandt andet foregik i kælderen hos en bekendt, efter der var opstået nogle uoverensstemmelser mellem tiltalte og nogle af de tilstedeværende. Kort tid efter vendte tiltalte imidlertid tilbage medbringende et jagtgevær, som han affyrede igennem en glasrude i kælderdøren. Ingen af de tilstedeværende blev ramt. Straffen blev fastsat til 1 års fængsel.

Tre af dommene vedrørende overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, vedrører besiddelse af skydevåben uden tilhørende ammunition. I disse sager er straffen udmålt til fængsel i 4 måneder i overensstemmelse med tilkendegivelserne i forarbejderne.

Sammenfattende viser gennemgangen af de indberettede domme således, at straffene i de indberettede sager om overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, er udmålt i overensstemmelse med de tilkendegivelser om strafniveauet, som fremgår af forarbejderne til lovændringen, herunder at straffen i en række sager er udmålt over det forudsatte udgangspunkt bl.a. som følge af skærpende omstændigheder.

4.3. Varetægtsfængsling

Ud over skærpelse af våbenloven og indførelsen af § 192 a, stk. 1, i straffeloven blev der ved lov nr. 500 af 17. juni 2008 gennemført en ændring af retsplejeloven, således at der blev skabt adgang til, at der i et videre omfang end tidligere kan ske varetægtsfængsling under henvisning til hensynet til retshåndhævelsen.

Ved lovændringen blev straffelovens § 192 a, stk. 1, således tilføjet til opregningen i retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, således at der herefter kunne ske varetægtsfængsling, hvis der foreligger en særlig bestyrket mistanke om overtrædelse af § 192 a, stk. 1, der efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage, og hensynet til retshåndhævelsen endvidere skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Den udvidede adgang til retshåndhævelsesarrest omfattede kun besiddelse mv. af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1.

Justitsministeriet har som nævnt i afsnit 1 anmodet Rigsadvokaten om, at denne redegørelse tillige indeholder oplysninger om erfaringerne med de nye regler om adgangen til retshåndhævelsesarrest.

Rigsadvokaten har på denne baggrund ved RI nr. 17/2008 anmodet samtlige statsadvokater og politidirektører om i forbindelse med indberetningen af domme at oplyse, hvorvidt der under straffesagsbehandlingen har været begæret varetægtsfængsling af hensyn til retshåndhævelsen, jf. retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, samt om denne begæring er imødekommet af retten.

Gennemgangen af de indberettede domme i sager om overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, viser, at der i de 25 domme gennemgået ovenfor i afsnit 4.2 er sket varetægtsfængsling i 24 af sagerne. I 18 af sagerne skete varetægtsfængslingen efter § 762, stk. 2, nr. 2. I de øvrige syv sager er der sket fængsling under henvisning til § 762, stk. 1, mens der i en enkelt sag, hvor straffen blev udmålt til 10 måneders fængsel, skete varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, nr. 1, hvilket formodentligt må bero på en fejl, idet strafferammekravet i denne bestemmelse på fængsel i 6 år eller derover ikke var opfyldt ved overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, som affattet ved lov nr. 500 af 17. juni 2008. I den sidste sag blev tiltalte under en tilståelsessag dømt for at have besiddet en revolver på offentligt

tilgængeligt sted. Straffen blev udmålt til 4 måneders fængsel, hvoraf 60 dage blev gjort betinget. Der blev ikke begæret varetægtsfængsling efter dom.

Adgangen til at varetægtsfængsle med hjemmel i retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, i sager om overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, der blev indført ved lovændringen i juli 2008, ses således at være blevet anvendt i meget vidt omfang.

5. Fodlænkeordningen

Ved lov nr. 500 af 17. juni 2008 blev der - udover ændringer af straffeloven og våbenloven – indsat en ny bestemmelse i straffuldbyrdelsesloven, § 78 a, stk. 3.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 78 a, stk. 1, som affattet ved lov nr. 496 af 17. juni 2008, kan personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 3 måneder, efter ansøgning, udstå straffen på deres bopæl under intensiv overvågning og kontrol (fodlænkeordningen).

Ved lovændringen blev der indsat en bestemmelse i § 78 a, stk. 3 hvorefter der ikke kan meddelelse tilladelse til afsoning af fængselsstraffe af indtil 14 dage for overtrædelse af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer, medmindre straffen tillige er idømt for overtrædelse af anden lovgivning, og den eller de skete overtrædelser af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer ikke har været af væsentlig betydning for straffens længde.

Justitsministeriet har anmodet om en vurdering af udviklingen i antallet af sager, hvor der idømmes fængselsstraf i indtil 14 dage for overtrædelse af våbenlovgivningen, og som efter lovændringen ikke vil være omfattet af fodlænkeordningen.

Rigsadvokaten er ikke i besiddelse af oplysninger om, i hvilket omfang der forud for lovændringen blev udmålt straffe i niveauet indtil 14 dages fængsel for overtrædelse af våbenlovgivningen, herunder for besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder. Den foreliggende undersøgelse belyser heller ikke spørgsmålet om, i hvilket omfang der efter gennemførelsen af lov nr. 500 af 17. juni 2008 udmåles straffe for overtrædelse af våbenlovgivningen, som efter lovændringen ikke længere vil kunne afsones på bopælen. Det er således ikke umiddelbart muligt at foretage en vurdering af udviklingen i antallet af sager.

Det kan dog oplyses, at der som nævnt ovenfor i afsnit 3.2 af de 71 gennemgåede domme om ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder er 53 domme, hvor straffen er udmålt til en fængselsstraf på mellem 7 dage og 14 dage. Det er således disse 53 sager, der som udgangspunkt kunne have været omfattet af fodlænkeordningen efter straffuldbyrdelseslovens § 78 a, stk. 1, såfremt bestemmelsen i § 78 a, stk. 3, ikke var blevet indført. Af de resterende domme er der syv sager, hvor der er udmålt en længere fængselsstraf end 14 dage og som således ikke har været omfattet af den indførte begrænsning af adgangen til at afsone på bopælen.

6. Sammenfatning

Som nævnt ovenfor under afsnit 1 iværksatte Rigsadvokaten på baggrund af en anmodning fra Justitsministeriet ved RI nr. 17/2008 en indberetningsordning vedrørende domme for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, og våbenlovens § 10, stk. 3, jf. § 4, stk. 1, om ulovlig besiddelse af skydevåben og knive på offentligt tilgængelige steder.

Rigsadvokaten har gennemgået 96 domme om ulovlig besiddelse af våben på offentligt tilgængeligt sted fordelt på 71 domme vedrørende knive og 25 domme vedrørende skydevåben.

Sammenfattende viser gennemgangen af dommene, at straffene i de 71 sager om ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder må anses for udmålt i overensstemmelse med de tilkendegivelser om strafniveaue, der fremgår af forarbejderne til lov nr. 500 af 17. juni 2008. Tilsvarende viser gennemgangen af de 25 domme om ulovlig besiddelse af skydevåben på offentligt tilgængelige steder, at straffene i de indberettede sager er udmålt i overensstemmelse med tilkendegivelserne i forarbejderne, herunder at straffene i en række sager er udmålt over det fastsatte udgangspunkt bl.a. som følge af skærpende omstændigheder, som nævnt i forarbejderne.

Endvidere viser gennemgangen, at der er sket varetægtsfængsling i 24 ud af 25 sager om overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, om ulovlig besiddelse af skydevåben. I 18 af sagerne skete det under henvisning til retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, hvorfor det kan konkluderes, at den nye adgang til at varetægtsfængsle i medfør af denne bestemmelse i sager om overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, er anvendt i meget vidt omfang.

Endelig viser gennemgangen, at indførelsen af en begrænset mulighed for at afsone kortvarige fængselsstraffe under fodlænkeordningen har haft betydning for 53 af de gennemgåede 71 domme vedrørende ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder.